

Poz. 7

**ZARZĄDZENIE NR 4
REKTORA UNIwersytetu Warszawskiego**

z dnia 13 stycznia 2017 r.

w sprawie szczegółowego sposobu projektowania programów kształcenia

Na podstawie § 2 ust. 1 uchwały nr 36 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie wytycznych dotyczących projektowania programów kształcenia (Monitor UW z 2016 r. poz. 427) zarządza się, co następuje:

§ 1

Zarządzenie określa szczegółowe wytyczne dotyczące projektowania programów kształcenia.

§ 2

1. Projekt programu kształcenia określa:
  - 1) nazwę kierunku studiów, także w języku angielskim, adekwatną do zakładanych efektów kształcenia;
  - 2) poziom kształcenia – studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie;
  - 3) profil kształcenia – ogólnoakademicki lub praktyczny;
  - 4) formę studiów – studia stacjonarne lub studia niestacjonarne;
  - 5) tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta studiów – licencjat, inżynier, magister lub magister inżynier.
2. Projekt programu kształcenia wskazuje:
  - 1) związek kierunku studiów ze Strategią Uniwersytetu Warszawskiego i strategiami jednostek organizacyjnych Uniwersytetu, ze strategiami rozwoju oraz z koncepcją kształcenia przyjętą w jednostkach organizacyjnych Uniwersytetu prowadzących kierunek studiów;
  - 2) koncepcję kształcenia dla kierunku studiów;
  - 3) uzasadnienie wybranego profilu kształcenia;
  - 4) wymagania stawiane kandydatom na studia na projektowanym kierunku studiów;
  - 5) przewidywane możliwości zatrudnienia i kontynuacji kształcenia przez absolwentów studiów;
  - 6) różnice w stosunku do innych programów kształcenia, o podobnie zdefiniowanych celach i efektach kształcenia, prowadzonych na Uniwersytecie.

3. Projekt program kształcenia przyporządkowuje kierunek studiów do obszaru lub obszarów kształcenia oraz wskazuje dziedziny nauki i dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla danego kierunku studiów. Obszary kształcenia, dziedziny nauki i dyscypliny naukowe określa rozporządzenie Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Dz.U. 2011 r. nr 179 poz. 1065).

§ 3

1. Projekt programu kształcenia zawiera efekty kształcenia:

- 1) wewnątrznie spójne;
- 2) wyrażone w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
- 3) uwzględniające uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji określone w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 64 i 1010) oraz charakterystyki drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6-8 (Dz.U. z 2016 r. poz. 1594), zwanego dalej „Rozporządzeniem”.
- 4) uwzględniają pełny zakres efektów kształcenia dla studiów o profilu ogólnoakademickim lub praktycznym, prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w części III załącznika do Rozporządzenia, jeśli program kształcenia prowadzi do uzyskania tytułu zawodowego inżyniera.

2. W celu sprawdzenia, czy efekty kształcenia uwzględniają charakterystyki drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6-8, należy stosować tabelę, której wzór określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

3. Jednostka organizacyjna Uniwersytetu prowadząca studia na danym kierunku i poziomie kształcenia na obu profilach (ogólnoakademickim i praktycznym) definiuje efekty kształcenia oraz opisy procesów kształcenia odrębnie dla każdego profilu.

4. Jednostka organizacyjna Uniwersytetu prowadząca studia na danym kierunku studiów w formie stacjonarnej i niestacjonarnej definiuje takie same efekty kształcenia dla obu form studiów oraz opisuje proces kształcenia dla każdej formy studiów oddzielnie.

5. Jednostka organizacyjna Uniwersytetu prowadząca studia, projektując program kształcenia i definiując jego efekty, planuje metody i formy kształcenia, które umożliwiają osiągnięcie przez studenta zakładanych efektów kształcenia. W celu sprawdzenia jakie efekty kształcenia osiągnane są wskutek realizacji różnych form zajęć, w szczególności ćwiczeń, wykładów, konwersatoriów, laboratoriów, warsztatów, seminariów należy stosować tabelę, której wzór określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

6. Jednostka organizacyjna Uniwersytetu prowadząca studia, projektując program kształcenia i definiując jego efekty, planuje adekwatne do tych efektów sposoby ich weryfikacji. Należy stosować tabelę, której wzór określa załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 4

1. Opis programu studiów określa:

- 1) liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia;
- 2) moduły – przedmioty lub grupy przedmiotów – wraz z przypisaniem do każdego modułu efektów kształcenia oraz treści programowych, form i metod kształcenia, a także nakładu pracy studenta, wyrażonego w punktach ECTS, niezbędnych dla osiągnięcia tych efektów;
- 3) sposoby weryfikacji i oceny osiągania przez studenta zakładanych efektów kształcenia;
- 4) plan studiów uwzględniający moduły, o których mowa w pkt 2, a w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w formie stacjonarnej – również zajęcia z wychowania fizycznego, zajęciom z wychowania fizycznego nie przypisuje się punktów ECTS;
- 5) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów;
- 6) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach modułów z obszarów nauk humanistycznych lub nauk społecznych, nie mniejszą niż 5 punktów ECTS – w przypadku kierunków studiów przypisanych do obszarów innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne;
- 7) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk zawodowych, zdefiniowane dla praktyk efekty kształcenia oraz sposób ich weryfikacji dla kierunku studiów o profilu praktycznym, a w przypadku kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim – jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki, oraz liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach tych praktyk.

2. Program studiów umożliwia studentowi wybór modułów kształcenia, na których uzyska co najmniej 30% liczby punktów ECTS, o której mowa w ust.1 pkt. 1.

3. Program studiów opisujący proces kształcenia na kierunku przyporządkowanym do więcej niż jednego obszaru kształcenia określa procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w łącznej liczbie punktów ECTS, o której mowa w ust. 1 pkt 1.

4. Program studiów dla kierunku:

- 1) o profilu praktycznym – obejmuje moduły służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych, do których przypisano ponad 50% liczby punktów ECTS, o której mowa w ust. 1 pkt 2;
- 2) o profilu ogólnoakademickim – obejmuje moduły służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych w dziedzinie nauki lub sztuki związanej z kierunkiem studiów, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS, o której mowa w ust. 1 pkt 2;

5. Jednostka organizacyjna Uniwersytetu prowadząca studia może w ramach kierunku studiów prowadzić zajęcia przygotowujące do zdobycia kwalifikacji uprawniających do wykonywania zawodu nauczyciela, jeżeli spełnia warunki określone w przepisach wydanych na podstawie przepisów art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity: Dz.U. 2016 poz. 1842 z póź. zm.)

§ 5

Program kształcenia zawiera listę realizujących go osób, ze wskazaniem minimum kadrowego zgodnie z wymogami określonymi w § 5 ust 1 pkt.3 oraz § 5 ust 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz.U. z 2016 r. poz. 1596), zwanego dalej „Rozporządzeniem w sprawie warunków prowadzenia studiów”.

§ 6

Program kształcenia dla danego kierunku, poziomu i profilu kształcenia zawiera informacje o infrastrukturze zapewniającej prawidłową realizację celów kształcenia (o salach dydaktycznych, laboratoriach, pracowniach, dostępie do biblioteki wyposażonej w literaturę oraz innych źródeł informacji zalecanych w procesie kształcenia).

§ 7

Program kształcenia dla danego kierunku, poziomu i profilu praktycznego uwzględnia postanowienia § 5 ust.1 oraz ust. 2 Rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów, określające związek kompetencji osób prowadzących zajęcia z ich dorobkiem naukowym lub doświadczeniem zawodowym.

§ 8

Podejmując działania mające na celu doskonalenie programu kształcenia, jednostka organizacyjna Uniwersytetu prowadząca studia uwzględnia:

- 1) wyniki analizy zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy zgodnie z § 6 ust. 1 Rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów;
- 2) wyniki monitorowania kariery zawodowej absolwentów zgodnie z § 6 ust. 1 Rozporządzenia w sprawie warunków prowadzenia studiów.

§ 9

1. Traci moc zarządzenie nr 44 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 26 października 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu projektowania, realizacji i oceny rezultatów i programów kształcenia (Monitor UW z 2011 r. poz. 204).

2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Rektor UW: *M. Pałys*

Załącznik nr 1
do zarządzenia nr 4 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 13 stycznia 2017 r.
w sprawie szczegółowego sposobu projektowania programów kształcenia

Wzór

EFEKTY KSZTAŁCENIA

Tabela odniesienia efektów kształcenia zdefiniowanych dla programu kształcenia do charakterystyk drugiego stopnia
Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego
po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6-7

nazwa kierunku studiów: poziom kształcenia: profil kształcenia: ... obszar (y) kształcenia:			
symbol efektów kształcenia dla programu kształcenia	efekty kształcenia	odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4	oznaczenie stosownym symbolem z jakiego obszaru jest efekt kształcenia*
Wiedza: absolwent zna i rozumie			
		P6(7)S_WG Zakres i głębia	
		P6(7)S_WK Kontekst/uwarunkowania, skutki	
Umiejętności: absolwent potrafi			
		P6(7)S_UW Wykorzystywanie wiedzy / rozwiązywane problemy i wykonywane zadania	
		P6(7)S_UK Komunikowanie się / odbieranie i tworzenie wypowiedzi, upowszechnianie wiedzy w środowisku naukowym i posługiwanie się językiem obcym	

		P6(7)S_UG Organizacja pracy / planowanie i praca zespołowa	
		P6(7)S_UU Uczenie się / planowanie własnego rozwoju i rozwoju innych osób	
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do			
		P6(7)S_KK Oceny / krytyczne podejście	
		P6(7)S_KO Odpowiedzialność / wypełnianie zobowiązań społecznych i działanie na rzecz interesu publicznego	
		P6(7)S_KR Rola zawodowa / niezależność i rozwój etosu	

OBJAŚNIENIA

Symbol efektu kształcenia dla programu kształcenia tworzą:

- litera K – dla wyróżnienia, że chodzi o efekty kształcenia dla programu kształcenia,
- znak _ (podkreślnik),
- jedna z liter W, U lub K – dla oznaczenia kategorii efektów (W – wiedza, U – umiejętności, K – kompetencje społeczne),
- numer efektu w obrębie danej kategorii, zapisany w postaci dwóch cyfr (numery 19 należy poprzedzić cyfrą 0).

*

H – obszar nauk humanistycznych

S – obszar nauk społecznych

P – obszar nauk przyrodniczych

T – obszar nauk technicznych

Ś – obszar nauk ścisłych

R – obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych

M – obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej

Sz – obszar sztuki

Przed wypełnieniem tabeli należy zapoznać się z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6-7. Należy uwzględnić opisy z wszystkich części tego załącznika.

Załącznik nr 2
do zarządzenia nr 4 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 13 stycznia 2017 r.
w sprawie szczegółowego sposobu projektowania programów kształcenia

Wzór

EFEKTY KSZTAŁCENIA

Tabela efektów kształcenia w odniesieniu do form realizacji zajęć

symbol efektów kształcenia dla programu kształcenia	przedmiot	efekty kształcenia dla przedmiotu	formy realizacji zajęć						
			wykład	ćwiczenia	seminarium	projekt	laboratorium	konwersatorium	inne (należy podać jakie)

Załącznik nr 3
do zarządzenia nr 4 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 13 stycznia 2017 r.
w sprawie szczegółowego sposobu projektowania programów kształcenia

Wzór

EFEKTY KSZTAŁCENIA

Tabela efektów kształcenia w odniesieniu do metod ich weryfikacji

symbol efektów kształcenia dla programu kształcenia	przedmiot	efekty kształcenia dla przedmiotu	metody weryfikacji efektów kształcenia						
			egzamin ustny	egzamin pisemny	test	projekt	esej	praca roczna	inne (należy podać jakie)